

15. september 1972.

TILTAK FOR Å MOTVIRKE EN UHELDIG PRISUTVIKLING

Konsumprisindeksen har fra august 1971 til august 1972 steget med 9.6 poeng - som er lik 7.9 %. Prisene har i den senere tid utviklet seg mindre gunstig enn det var grunn til å regne med for noen tid tilbake. Dersom det ikke nå treffes begrensende tiltak er det ikke realistisk å regne med en lavere prisstigning i månedene framover. En slik prisstigning vil ha alvorlige skadevirkninger for vår økonomi og ramme grupper med svakt økonomisk grunnlag særlig følbart.

Regjeringen finner også at det på bakgrunn av den prisutvikling vi har hatt i de senere år, er behov for å klarlegge de grunnleggende problemer som ligger bak prisstigningsprosessen og få fram praktiske tilrådinger om tiltak som kan begrense prisstigningen. Det er også behov for å foreta en vurdering av prismyndighetenes organisasjon.

På denne bakgrunn vil Regjeringen iverksette følgende tiltak:

- Prisstopp gjennomføres med virkning fra 7. september 1972.
- Spørsmålet om redusert Moms på matvarer vil bli utredet.
- Det iverksettes visse kredittpolitiske tilstrammings tiltak.
- Et bredt sammensatt utvalg, - med direktør Hermod Skånland som formann, - skal innen 1. juli 1973

klargjøre årsakssammenhengen bak prisstigningen og fremme forslag om nødvendige tiltak.

- Et lite, hurtigarbeidende, utvalg med direktør Asbjørn Bergan som formann skal vurdere prismyndighetenes organisasjon.

PRISSTOPP MED VIRKNING FRA 7. SEPTEMBER

Regjeringen har vedtatt å iverksette prisstopp med virkning fra 7. september 1972.

Vedtaket skjer etter krav blant annet fra Landsorganisasjonen i Norge om tiltak mot prisstigningen. Saken har vært drøftet i Kontaktutvalget 13. september, hvor det var ulike oppfatninger om den.

Prisstoppet gjennomføres for å bidra til en mer tilfredsstillende økonomisk utvikling og ut fra det hensyn at sterk prisstigning rammer grupper med svakt økonomisk grunnlag særlig følbart. Varigheten av prisstoppen vil være avhengig av blant annet utviklingen i de bakenforliggende prispressfaktorer og i hvilken grad de generelle prisstopptiltak erstattes med andre tiltak.

I statsråd i dag er det gitt bestemmelser om midlertidig forbud mot prisforhøyelser. Forbudet er generelt og omfatter både vare- og tjenesteytelser for så vel privat som offentlig ervervsvirksomhet. Forskriftene svarer i hovedsak til de forskrifter som ble gitt ved forrige prisstopp 8. desember 1970. De har imidlertid et noe videre omfang.

Forbruker- og administrasjonsdepartementet og Prisdirektoratet kan gjøre unntak fra forskriftene, men det forutsettes at det bare skal dispenseres i særlige tilfelle.

For å styrke prismyndighetenes kontrollapparat vil Prisdirektoratet og Statens pristilsyn få adgang til å øke personalet, samtidig som det henstilles til kommunene å styrke de kommunale prisnemnder.

SPØRSMÅLET OM GRADERT MOMS UTREDES

En generell omsetningsavgift utskrevet etter en felles avgiftssats på et bredt varespekter har vært en hjørnestein i det norske skattesystem i mange år. Den sosiale gradering er ivaretatt ved subsidier på utvalgte varer, som veier tungt på budsjettene til barnefamilier og lavinntektsgrupper. Systemet med en generell avgift ut fra en sats har kontrolltekniske fordeler fordi systemet er enklere. Det reduserer dessuten faren for å uthule et sentralt skattefundament.

LO har i brev av 7. september reist spørsmålet om gradering av MOMS på matvarer. Regjeringen vil nå foreta en utredning av spørsmålet om en endring av merverdisystemet med lavere sats på matvarer, sammenliknet med det nåværende system med en avgiftssats kombinert med pris-subsidier på utvalgte forbruksvarer. Den endelige avgjørelsen i spørsmålet vil bli tatt når utredningen foreligger.

Det pekes i denne sammenheng på at alle EF-land (med unntak av Italia) har innført merverdisystemet, men den konkrete utforming varierer. Normalsatsene varierer fra 10 pst. i Luxembourg til 23 pst. i Frankrike. Det er lavere satser på visse nødvendighetsvarer, særlig matvarer. Vanligvis ligger satsen på matvarer på halvparten eller mindre av den normale satsen. Danmark har en generell avgiftssats på samme måte som Norge.

En arbeidsgruppe innen EF utreder spørsmålet om en mer ensartet teknisk utforming av merverdisystemet i de ulike land og spørsmålet om hvilke varer og tjenester som eventuelt bør ha lavere avgiftssats enn den normale.

STATSMINISTERENS PRESSEKONFERANSE

15. september 1972

KREDITTPOLITISKE TILTAK

Kredittpolitikken i fjor høst og tidligere i år ble lagt opp med sikte på å lette finansieringen av lageropplegg i eksportindustrien med midlertidige avsetningsvansker og med sikte på å holde investeringene særlig i industrien oppe. Konjunktorene ute er nå klart på vei oppover igjen og etterspørselen fra utlandet har tatt seg kraftig opp. På denne bakgrunn og på bakgrunn av utviklingen av bankutlånene de senere måneder er det nå behov for en justering av kredittpolitikken.

Fra 1. september i år ble det innført primærreservekrav (på 3 pst.) overfor sparebankene. Finansdepartementet er innstilt på å gjennomføre tiltak også overfor forretningsbankene. En har på vanlig måte bedt Norges Bank om å uttale seg om hvilke tiltak som bør settes i verk.

15. september 1972.

BREDT SAMMENSATT UTVALG VURDERER PRISPROBLEMENES ARSAKE

I statsråd i dag ble det nedsatt et bredt sammensatt utvalg til å klarlegge grunnleggende problemer som ligger bak prisstigningsprosessen og få fram praktiske tilrådinger om tiltak som kan begrense prisstigningen. I mandatet heter det at utvalget bør avgi innstilling innen 1. juli 1973.

Det forutsettes at utvalget skal foreslå tiltak som bør gjennomføres for å dempe prisstigningen på kort sikt og tiltak som vil virke over lengre sikt. Videre heter det:

Utvalget må kunne legge til grunn at det neppe er noe realistisk siktepunkt å unngå enhver prisstigning. De mål en setter seg for prisutviklingen må avveies mot andre økonomiske og sosiale mål, og en må kunne se bort fra tiltak som vil skape uakseptable forhold på andre områder av samfunnsøkonomien. Utvalget må imidlertid legge vekt på at det er sterkt ønskelig å sørge for vesentlig mindre prisstigning enn det vi har hatt i den senere tid.

Mulighetene for å beskytte seg mot internasjonal prisstigning utelukkende på et nasjonalt grunnlag er begrenset. Utvalget bør derfor vurdere vår interesse av og de muligheter som foreligger for et sterkere internasjonalt samarbeid om prisproblemene. Samtidig bør det overveie slike tiltak i den interne økonomiske

politikk som kan motvirke den prisstigning som har sitt utspring utenfor Norge.

Utvalget bør også vurdere hvordan penge- og finanspolitikken på andre måter enn gjennom aktivitetsnivået virker inn på markedsforholdene og derved spiller en rolle i inflasjonsprosessen.

I mandatet pekes det videre på at en av årsakene til at vi har hatt en så vidt sterk vedvarende prisstigning i Norge som i andre land har vært at myndighetene har gått inn for å opprettholde full sysselsetting og har innrettet sin politikk med dette for øye. Utvalget skal legge til grunn at det fortsatt vil være en prioritert målsetting å opprettholde full sysselsetting.

Det understrekes også at inntektsutviklingen i sin alminnelighet antas å være av vesentlig betydning for omfanget av prisstigningen, - og at en politikk som tar sikte på å løse lavinntektsproblemene har spesielle virkninger. Det heter at de største muligheter for å påvirke prisutviklingen i Norge framover kan vise seg å ligge i omfattende nye tiltak innenfor norsk pris- og inntektspolitikk. I sammenhengen understrekes det at ingen pris- og inntektspolitikk kan lykkes uten at den blir akseptert av de viktigste politiske grupperinger og organisasjoner og blir oppfattet som rettferdig innenfor brede befolkningslag.

Som formann i utvalget er oppnevnt direktør Hermod Skånland.

Medlemmer er: Departementsråd Bjørn Larsen, ^{Oslo,} Professor Ole Myrvoll, Bergen, Direktør Petter Jakob Bierve, Oslo,

Sekretær Leif Haraldseth, Drammen, Forbundsformann Finn Nilsen, Drammen, Avdelingsleder Jon Rikvold, Skessmo, Direktør Kåre N. Selvig, Oslo, Direktør Herman F. Meyer, Bergen, Direktør Lars Aarvig, Oslo, Direktør Herman Scheel, Oslo, Direktør Harald Franck Halvorsen, Oslo, Generalsekretær Paul M. Dalberg, Ås, Generalsekretær Trygve Kaldahl, Ski, Kontorsjef Birger Larsen, Trondheim, Adm.leder Bjørn Gulbrandsen, Asker, Stortingsrepresentant Arvid Johanson, Halden, Sekretær Aase Bjerkholt, Oslo, Klubbformann Gunnar Simonsvik, Bergen, Lærer Anne-Bergliot Nordahl, Kirkenær, Banksjef Sigurd Kalheim, Skien, Ordfører Jens Flå, Rennebu, Konsulent Rolf Pedersen, Bærum og redaktør Dagfinn Vårvik, Oslo. Ekspedisjonssjef Egil Bakke er oppnevnt som utvalgets hovedsekretær. Seks av utvalgets medlemmer er oppnevnt i et arbeidsutvalg.

PRISMYNDIGHETENES ORGANISASJON VURDERES

I statsråd i dag ble det nedsatt et utvalg til å vurdere prismyndighetenes organisasjon.

Utvalget er blant annet gitt i mandat å vurdere hvordan prisapparatet bør organiseres for best mulig å utføre sine gjøremål. Særlig skal utvalget vurdere prismyndighetenes arbeid med analyser av prisforhold, fortjenesteforhold, kostnadsforhold og konkurranse næringsdrivende i mellom.

Utvalget skal ikke vurdere gjeldende prisreguleringsordninger, men skal kunne gi uttrykk for oppfatninger dersom utvalget i sitt arbeid skulle komme til at den prispolitiske målsetting mer hensiktsmessig kan oppnås med en omprioritering av virkemidlene.

Direktør Asbjørn Bergan er oppnevnt som formann i utvalget. Øvrige medlemmer er direktør Leif H. Skare, underdirektør Gustav Gierløff og kontorsjef Oddv. Haugsten Hansen.